

Burshtyn

שם בפולנית: Bursztyn

שם בגרמנית: Bursztyn

שם באוקראינית: Burshtyn [Бурштин]

שם ברוסית: Burshtin [Бурштин]

שם בעברית: בורשטין

שם ביידיש: Burshtin

District	Province	State	Years	היסטוריה מנהלית:
	Rus Voivodship)Województwo ruskie(Polish-Lithuanian Commonwealth: Kingdom of Poland	Till 1772	
	Kingdom of Galicia and Königreich Lodomeria ()Galizien und Lodomerien	"Hapsburg Empire", since 1804 - Austrian Empire	1772-1867	
at Rohatyn	Kingdom of Galicia and Königreich Lodomeria ()Galizien und Lodomerien	Austro-Hungarian Monarchy	1867-1914	
	General-Government Galitsiia	Under Russian occupation	1914-1915	
at Rohatyn	Kingdom of Galicia and Königreich Lodomeria ()Galizien und Lodomerien	Austro-Hungarian Monarchy	1915-1918	
		West-Ukrainian People's Republic	1918 - May 1919	
at Rohatyn	województwo Stanisławów	Republic of Poland	May 1919 - September 1939	
	oblast' Stanislav	USSR: Ukrainian Soviet Socialist Republic	September 1939 - June 1941	
	Galizien Distrikt	Under German occupation: General Das Government () Generalgouvernement für die besetzten polnischen Gebiete	June 1941 - July 1944	
h Burshtyn	Stanislavov oblast'(Stanislaviv)	USSR: Ukrainian Soviet Socialist Republic	1944-62	
ion Halych	Ivano-Frankovsk oblast'(Ivano-Frankivs'k)	USSR: Ukrainian Soviet Socialist Republic	1962-91	
ion Halych	oblast' Ivano-Frankivs'k	Republic of Ukraine	Since 1991	

מספר היהודים	כלל האוכלוסיה	השנה:	נתוני אוכלוסייה:
82	(?)	1765	

13	(?)	1813
17	3953	1880
79	4209	1890
05	4438	1900
45	4896	1910
31	3581	1921
02	(?)	1931

קישורים חיצוניים: בורשטיין באתר המרכז למורשת יהדות פולין

הערות:

בורשטיין ממוקמת כ 75 ק"מ דרומית מזרחית ללבוב, וכ 40 ק"מ צפונית לאיוונו פרנציסק (סטניסלבוב). העיירה ממוקמת על שפת אגם קטן, הנקרא אגם בורשטיין, בצידו המזרחי של נהר הדניסטר. בשנת 1505 התגוררו בכפר כ 104 איכרים, שהתפרנסו מחקלאות ומדייג באגמים באזור. מיקומה של העיר על הדרך שבין לבוב לסטניסלבוב ורוהטין, בה הובילו סחורה מהונגריה ומן האימפריה העות'מנית, תרם לפיתוחה הכלכלי של העיר. אך מיקום זה העמיד אותה גם בנקודות החיכוך שבין ממלכת פולין, הטאטרים, והסולטן העות'מני במאה ה 16. ההתקפות החוזרות על העיר ונפילת בניה בשבי, הביאו להקמתם של מוסדות פדיון שבויים נוצריים, וכן מוסדות יהודיים לפדיון שבויים.

קרא עוד...

יהודים בבורשטיין

מעט מאוד ידוע על תולדות הקהילה היהודית של בורשטיין, שהייתה קטנה באופן יחסי. היישוב היהודי בעיר ככל הנראה החל במחצית השניה של המאה ה 16, עת הרחיבו היהודים את מושבם בעיירות מזרחית ללבוב. יהודי בורשטיין, בדומה להתיישבות היהודית בערים הפרטיות במזרח פולין, עסקו במסחר התוצרת החקלאית המקומית, במוזגות ומעטים עסקו גם במלאכה. במחצית הראשונה של המאה הי"ח גדלה הקהילה היהודית בעיר ושגשגה, בעקבות ההטבות שהוענקו להם בידי בעלי העיר הפולנים. בשנת 1714 התכנס ועד מדינת רייסן בבורשטיין לדרישתו של האציל הפולני לבית סיאניאבסקי, בעל הערים בסביבה, לצרכי קביעת גובה המס. עם צמיחתה של הקהילה היהודית בעיר בתקופה זו זכו בניה לייצוג בוועד המדינה, וככל הנראה, בתקופה זו נתמנה רב וקודש בית עלמין.

על הדרך בין קושטא ללבוב הביאו יהודים לא רק סחורות, אלא אף את בשורת המשיחיות של שבתי צבי, וזו חלחלה היטב באזור רוהטין. באמצע המאה הי"ח פעלו באזור שבתאים נסתרים מבית מדרשו של אלישע שור מרוהטין וביקשו לעשות נפשות. אמנם, ככל הידוע לנו בהמרת חברי כת הפראנקיסטים בשנת 1759, לא היו מבני הקהילה היהודית בבורשטיין.

עם הכיבוש האוסטרי בשנת 1772 הורע מצב היהודים בבורשטיין, והקהילה איבדה את עצמאותה. קהילת בורשטיין סופחה לבז'זני, ונאסר עליה למנות רב אלא רק מורה הוראה. אמנם, החובה להקים בית ספר כללי שהוטלה על קהילות רבות, לא חלה בבורשטיין בשל גודלה. הגזרות השונות שנגזרו על היהודי גליציה, הביאו לעזיבה של רבים מן היהודים, ובמפקד של שנת 1812 קטנה קהילת בורשטיין בכ 10% מן המפקד של השלטון הפולני בשנת 1765.

במחצית השניה של המאה הי"ט קבע את מושבו בבורשטיין האדמו"ר ר' נחום, נכדו של ר' יהודה צבי הירש ברנדווין מהעיר סטרטין, והפך למנהיגם הרוחני של רבים מיהודי האזור. ר' נחום היה מקובל ולמדן, וחיבר כמה ספרים בקבלה. חצרו משכה רבים מיהודי הסביבה ובכך תרמה למצב הכלכלי של יהודי בורשטיין. ר' נחום היה בבורשטיין עד תחילת מלחמת העולם הראשונה, אז עבר לסטניסלבוב ושם נפטר. מלבדו, נמנו יהודי בורשטיין עם חצרות חסידיות אחרות כגון צ'ורטקוב ובעלז.

עוד ידוע בתקופה זו על שניים מבני העיירה, אדוארד ריטנר ולודביק פינקל, שהמירו דתם במחצית הראשונה של המאה הי"ט והפכו לחוקרים חשובים באוניברסיטה של לבוב.

בשלהי המאה ה 20 הוקם בית ספר מיסודו של הברון הירש, ברוח הנאורות והקדמה, ובו תלמידים מגילאים שונים, כולל חוגים למבוגרים. בנוסף החלה פעילות של התנועות הציוניות, ובשנת 1900 השתקע בעיר ד"ר דוד מאלץ, מן הפעילים

הציונים המרכזיים במזרח גליציה.

במהלך מלחמת העולם הראשונה נמלטו רבים מתושבי העיר לבוהמיה ואוסטריה, ורק חלקם שבו לעיר עם תום המלחמה. הפרעות שחולל צבאו של סימון פטלורה ביהודי גליציה, כמו גם דליקה שפרצה בעיר בשנת 1921 הביאו את תושבי העיר לשפל כלכלי. למרות כספי הסיוע של ארגונים יהודיים מאמריקה וארגון ה'ג'וינט', שסייעו לבנייה מחודשת של חלק ממוסדות הקהילה, רוב תושבי העיר נזקקו לסיוע חיצוני גם בשנות ה-30.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, עברה בורשטין בתחילה לידי השלטון הסובייטי, והללו הלאימו את הנכסים, הטילו מסים שונים על היהודים, והגלו פעילים פוליטיים שונים. עם הכיבוש הגרמני בקיץ שנת 1941, החלו תושבי בורשטין האוקראינים במעשי שוד והתעללות בקהילה היהודית. רק שבועיים אחרי הכיבוש הגיעו להעמדה נציגי השלטון הנאצי, הקימו יודנרט, גטו, והטילו על הקהילה מיסי רכוש ועבודות שונות. באביב ובקיץ 1942 החלו הנאצים בגירוש היהודים לגטו רוהטין הסמוכה, ולכפר בוקאצ'ובצה, ומהם גם למחנה ההשמדה בבעלז'ץ. חלק מיהודי בורשטין ברחו ליערות ובנסיונות להבריח את הגבול לרומניה נתפסו רבים ונרצחו. רבים הוסגרו לנאצים או נרצחו בידי האיכרים המקומיים, אך חלק מתושבי בורשטין התאגדו לחבורות פרטיזנים שרוב חבריהן יהודיים. הללו ביצעו פעולות שונות כנגד הצבא הגרמני, ובפרט בתקיפת המשטרה בבורשטין ובתפיסת נשק.

עם שחרור העיר בידי הצבא האדום בסוף שנת 1944, נמצאו בבורשטין 13 יהודים. לאחר המלחמה שבו לעיר גם יהודים שנמלטו לברית המועצות בזמן המלחמה, אך משלא מצאו את בני משפחותיהם עברו לסטניסלאבוב. בשנות החמישים של המאה ה-20 חיו בעיר כמה משפחות יהודיות. השלטון הסובייטי הפך באותן השנים את שני בתי הכנסת שנותרו בעיר למחסני תבואה, ואת בית הקברות היהודי לגן ציבורי.

(רועי גולדשמידט)

מקורות:

נתן מיכאל גלבר, 'לתולדות יהודי בורשטין', בתוך: ספר בורשטין, בעריכת ש' קאנץ, ירושלים תש"ך, עמ' 25-51.

אהרון ויס ואהרון יעקבוביץ, 'בורשטין', פנקסי הקהילות, ב, עמ' 99-102.

קואורדינטות: 49°16' N, 24°38' E

אזור היסטורי-תרבותי: Eastern Galicia - Priкарпаття

פריטים רלוונטיים לקהילה

שנה	סוג הפריט	כותרת
עד 1889	מאגר שמות	Daughter of Ya? Meir
1930	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	"Arkusze ewidencyjne" i wykazy stowarzyszeń żyd...
1930	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	"Arkusze ewidencyjne" i wykazy Zarządów stowarz...
1930	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	"Arkusze ewidencyjne" i wykazy Zarządów towarzy...
1920	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	"Statut stowarzyszenia "Żydowski konsum ludowy"...
1898	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	1. Okólniki, sprawozdania, korespondencja i inn...
1898	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	1. Okólniki, sprawozdania, korespondencja i inn...
1898	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	1. Sprawozdania dot. pogromów i ruchu antysemic...
1753	אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות	1. Dekret wydany przez hr.

<u>שנה</u>	<u>סוג הפרט</u>	<u>כותרת</u>
1934	העם היהודי אינדקס מהארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי	Rzewuskiego dot. zapł... 1.Sprawozdania dot... zgromadzeń żydowskich parti...

פריטים נוספים

[קודם](#) [Pause](#) [הבא](#)
[Eastern gable with the date 1931 and a Star of Dav](#)

[1906](#)

<https://jgaliciabukovina.net/he/node/110683> **Source URL:**